

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КРЕДИТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ ТА ЙОГО АДАПТАЦІЯ У ВІТЧИЗНЯНУ ПРАКТИКУ

П. К. БЕЧКО, кандидат економічних наук
К. М. МЕЛЬНИК, кандидат економічних наук
С. М. КОЛОТУХА, кандидат економічних наук
Н. В. ЛИСА, кандидат економічних наук
Уманський національний університет

Здійснено комплексний аналіз зарубіжного досвіду кредитування аграрного сектору та визначено ключові тенденції розвитку систем фінансової підтримки сільськогосподарських виробників у різних країнах світу. Розкрито особливості функціонування кредитних механізмів у державах з високим рівнем економічного розвитку та у країнах, що трансформують власні фінансові системи відповідно до сучасних глобальних вимог. Обґрунтовано напрями вдосконалення системи кредитного забезпечення аграрного сектору України, що сприятиме зміцненню його фінансової стійкості, інноваційному оновленню та підвищенню конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Ключові слова: аграрне кредитування, зарубіжний досвід, сільське господарство, кооперативні банки, державна підтримка, пільгові кредити.

Постановка проблеми. Розвиток сільського господарства значною мірою залежить від ефективності функціонування системи кредитування, яка забезпечує аграрних товаровиробників фінансовими ресурсами для оновлення матеріально-технічної бази, впровадження інновацій і забезпечення стабільності виробництва. Зарубіжний досвід свідчить, що механізми кредитної підтримки аграрної галузі значно відрізняються залежно від рівня економічного розвитку держав, структури фінансової системи та ролі держави у процесах фінансування. Спільною тенденцією для більшості країн є активна участь державних інституцій у формуванні сприятливих умов кредитування, зокрема застосування пільгових ставок, гарантій, субсидій та підтримки кооперативного сектору. Аналіз міжнародних практик кредитування дає змогу визначити можливості адаптації ефективних інструментів до вітчизняних реалій, що є важливим з огляду на необхідність забезпечення фінансової стійкості аграрного сектору України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика кредитування аграрного сектору ґрунтовно представлена у працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Дослідження Кундицького О. О. та Чопко Н. С. [1], присвячені характеристиці моделей кредитного забезпечення сільського господарства у країнах ЄС та механізмам їх адаптації до України. У працях Рудич О. О. і Зубченко В. В. [3] проаналізовано різні форми кредитної підтримки аграріїв та особливості участі небанківських фінансових установ у цих процесах. Низка авторів, зокрема Онікієнко О. В. [4] та Фаюра Н. Д. [5], акцентують увагу на

ролі спеціалізованих банків та кооперативів у фінансуванні фермерів, а також на впливі державної політики на доступність кредитних ресурсів. У міжнародних дослідженнях відзначається важливість поєднання державних і ринкових механізмів кредитування, розвитку системи субсидування відсоткових ставок та забезпечення стабільності фінансової інфраструктури. Проте питання ефективного використання світового досвіду для удосконалення вітчизняної системи кредитування аграрного сектору залишається актуальним.

Методика досліджень. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема методи системного і порівняльного аналізу – для виявлення особливостей моделей кредитного забезпечення в різних країнах світу; узагальнення та синтезу – для формулювання висновків щодо ефективності застосовуваних механізмів; структурно-логічний метод – для визначення ключових тенденцій розвитку кредитних систем у зарубіжних країнах. Інформаційну основу дослідження сформували міжнародні статистичні дані, аналітичні звіти, наукові публікації та нормативно-правові документи.

Метою статті є узагальнення зарубіжного досвіду кредитування аграрного сектора та визначення можливостей його адаптації до умов функціонування сільського господарства України.

Результати дослідження. Система сільськогосподарського кредитування зарубіжних країн має свою специфіку щодо забезпечення кредитними ресурсами. Відмінна риса сільськогосподарського кредитування у зарубіжних країнах полягає у активній участі держави у питаннях її організації. Закордонний досвід свідчить, що кредитування аграрного виробництва в різних країнах світу здійснюється з використанням різноманітних підходів, систем і форм організації кредитування аграрного сектора: від фінансово-стійких банківських і небанківських кредитних систем (у розвинених країнах) до підтримуваних державою небанківських систем, позичкових кас тощо (у країнах Східної Європи) та фінансово-нестійких банківських та небанківських систем, що діють при державному фінансуванні. Національне сільське господарство може використати іноземний досвід кредитування.

Світовий досвід кредитування сільського господарства в різних країнах світу відрізняється внаслідок різного роду систем, методів, принципів кредитування та його організації. За сучасних умов вітчизняні сільськогосподарські товаровиробники мають обмежений доступ до кредитів, насамперед банківських, внаслідок надання переваги позичальникам, які з мінімальними ризиками забезпечують своєчасне повернення виданих кредитів та нарахованих відсотків.

Як свідчить світовий досвід у Великій Британії не існує окремих банківських установ, що спеціалізуються на фінансуванні сільськогосподарського сектору. Натомість банки пропонують кредити для сільського господарства в межах загальних правил та положень, однакових для всіх галузей економіки. Коли фермер або інша особа, пов'язана з сільськогосподарським бізнесом, звертається за кредитом, банк оцінює їх фінансовий стан та пропонує умови, що відповідають їх індивідуальним

потребам. Ці умови можуть включати основну суму кредиту, відсоткову ставку, строк погашення та будь-які додаткові комісії чи збори.

Процес отримання кредиту для аграріїв може бути складним і потребує ретельної підготовки документів та бізнес-плану. Фермери мають бути готові надати докази своїх доходів та витрат, а також продемонструвати свою здатність повертати кредит відповідно до узгоджених умов. Банки також можуть вимагати заставу або поруку від інших сторін, щоб забезпечити повернення коштів у разі виникнення проблем. Зокрема, у Великій Британії, Китаї, Нідерландах та Австрії сільське господарство залучає кредити від комерційних банків за допомогою державних гарантій та субсидій на відсотки.

Незважаючи на ці складнощі, сільське господарство у Великій Британії отримує підтримку від держави та Європейського Союзу, надаючи доступ до субсидій та пільгових кредитів, спрямованих на розвиток цієї галузі. Це уможлиблює мінімізацію ризиків, а кредитування сільського господарства більш доступним для фермерів. Щороку банки вирішують, скільки грошей дати фермеру та під який відсоток. Вони можуть взяти гроші у спеціальних організацій, наприклад, у Фермерської молочної корпорації, яка дає гроші для придбання речей, потрібних у сільському господарстві, або у Компанії з меліорації земель, яка може дати гроші під низький відсоток на 40 років [1].

У Китаї існують державні банки, які допомагають сільському господарству. Китайський сільськогосподарський банк приймає активну участь у фінансуванні сільськогосподарського сектору, надаючи кредити на різні цілі. Наприклад, він пропонує кредити для фермерів та сільськогосподарських компаній, для придбання необхідних товарів, таких як насіння, добрива, сільськогосподарської техніки та обладнання. Банк також надає кредити на зберігання та переробку сільськогосподарської продукції, фінансування будівництва та модернізації складів та переробних підприємств, а також закупівлю необхідного обладнання.

Китайський сільськогосподарський банк активно підтримує розвиток сільських районів. Він фінансує будівництво та ремонт інфраструктури, зокрема дороги, мости, школи та лікарні. Банк надає кредити на розвиток малого та середнього бізнесу в сільських районах, наприклад, для відкриття магазинів, підприємств громадського харчування або ремісничих майстерень. Крім того, Китайський сільськогосподарський банк приймає участь у освоєнні нових сільськогосподарських земель.

За результатами проведеного дослідження щодо кредитування аграрної галузі позитивний досвід мають країни ЄС. Зокрема, у Голландії існує спеціалізований банк підтримки сільського господарства – Рабобанк, який забезпечує близько 90 % кредитного фінансування агровиробництва. За версією Global Finance, у 2015 р. Рабобанк займав 25-те місце у списку найнадійніших банків світу. Для кредитування аграріїв проводиться аналіз їх діяльності шляхом переговорів між банком та позичальником, і лише після цього визначаються умови кредитування [2]. Недоліком роботи банку є відсутність фіксованої відсоткової ставки. Вона може бути змінена під час дії кредитної угоди, причому в односторонньому порядку без участі самого позичальника-аграрія.

У Великій Британії немає спеціалізованих сільськогосподарських банків. Для кредитної політики у сфері сільського господарства характерні самі принципи, як у інших галузях економіки. Провідні позиції у кредитуванні сільського господарства займають такі найбільші комерційні банки як Ллойд Банк, Мідланд Банк, Барклайз Банк. Фінансовий стан сільськогосподарських товаровиробників є базою для визначення обсягу кредиту і відсоткової ставки (перманентний кредит). Широкого поширення набули небанківські спеціалізовані установи. Фермерською молочною корпорацією Великобританії надаються позики фермерам на придбання молочних цистерн. Ця організація часто придбаває молочні цистерни для подальшої їх передачі в оренду сільськогосподарським товаровиробникам. Фермерською м'ясною корпорацією надаються незабезпечені позики до одного року. Основними об'єктами такого кредитування є придбання тварин на відгодівлю, купівля племінних овець та відгодівлю власної худоби. Однак, у подальшому вони продаються корпорації. Відсоток за кредитом розраховується з урахуванням ціни реалізації та банківських ставок [3].

У Великобританії із системою кредитування сільськогосподарських товаровиробників тісно пов'язані іпотечні кредити під заставу землі. Створена 1928 р. Сільськогосподарська іпотечна корпорація отримує державні дотації під низький відсоток. Термін кредитування варіюється від 5 до 40 років, а максимально можливий розмір застави становить третину вартості майна. Щодо короткострокового кредитування сільськогосподарських товаровиробників, то перевага надається овердрафту, а не традиційним позичкам, що надаються банками. У Фінляндії державна підтримка аграрної сфери здійснюється через Фонд сільського господарства, який формується за рахунок державних перерахувань відсотків за позиками та податків на земельні угіддя. Фондом надаються кредити сільськогосподарським товаровиробникам для будівництва будівель і комунікацій, придбання сільськогосподарського устаткування, рекультивацію земель, формування продуктивного стада під 4–7 % річних залежно від регіону. В Австрії, як і в інших країнах, сільське господарство є однією з пріоритетних галузей економіки, і держава активно підтримує його розвиток через різноманітні програми та механізми фінансування. Одним із основних джерел фінансування сільського господарства є кредити, які надаються банками. Більшість кредитів на сільське господарство призначено для інвестицій у розвиток галузі, таких як придбання обладнання, будівництво нових об'єктів, модернізація існуючих тощо.

Ставки за кредитами визначаються кожним банком індивідуально і можуть бути скориговані залежно від економічної ситуації та політики Австрійського національного банку. Крім цього, Міністерство сільського господарства Австрії надає субсидії для підтримки сільського господарства в гірських умовах та для будівництва теплиць, що дозволяє знизити витрати фермерів та підвищити ефективність їх роботи [4].

У Франції, Німеччині, Японії та Польщі кредити для сільського господарства надаються через кооперативні банки. Наприклад, у Франції через такі банки проходить близько 75 % кредитів для сільського господарства, а

Німеччині – 44 %. Ці кооперативні банки, як і інші банки, пропонують різні види кредитів для фермерів. У Франції до 1990 р. банк «Креді Агріколь» був єдиним банком, що надає кредити сільському господарству. Він фінансував проекти, які узгоджувалися з місцевою владою, а місцева влада відповідала за повернення кредитів. Держава надає пільгові кредити для підтримки аграрної політики і коригує їх умови. Тільки банки з гарною репутацією та здатні запропонувати пільгові умови кредитування одержують ліцензії [5]. Фермери-початківці, що впроваджують інновації і кооперативи найчастіше отримують підтримку у вигляді субсидій на частину відсоткової ставки. Фермери одержують кредити від кооперативних банків, які створюють здорову конкуренцію і покращують умови для аграріїв. Держава стимулює цю конкуренцію, щоб запобігти появі монополій. Більшість пільгових кредитів використовується для поліпшення та модернізації сільського господарства [5].

Система кредитування сільського господарства Німеччини існує вже понад 150 років. Вона включає різні організації, такі як народні банки, банк Райффайзен, Франкфуртський іпотечний банк та приватні іпотечні банки. Німецька система кредитування сільського господарства є еталоном і складається, головним чином, із кооперативних банків. Вони включають понад 15 мільйонів фермерів, торговців та ремісників, які охоплюють 80 %, 75 і 60 % відповідно. Держава допомагає молодим фермерам до 40 років із позиками на розвиток виробництва, будівництво будинків та придбання ферм, контролюючи при цьому діяльність Земельного та Поселенського банку, який широко займається банківською діяльністю та має понад 50 % державного капіталу [6]. Понад 44 % позик для сільського господарства надають кооперативні банки, а відсоткові ставки, хоч і залежать від пільгових кредитів, у середньому становлять близько 7 % річних. У скандинавських країнах, що відрізняються значним розвитком сільськогосподарської кооперації, переважна більшість позичкового капіталу надходить у сільське господарство з кооперативних кредитних установ, кредитних кас, іпотечних об'єднань [6].

Про економічне значення кооперації у забезпеченні життєдіяльності сільського господарства розвинених країн, зокрема свідчить факт, де на частку кооперативів припадає 30 % всіх операцій із постачання фермерів (табл. 1).

Табл. 1. Частка кооперативів у агробізнесі розвинених країн, %

Країни	Напрямок діяльності				
	Маркетинг, матеріально-технічне постачання	Збут			
		молоко	м'ясо	овочі та фрукти	зерно
США	86	–	20	40	11–45
Канада	59	20–54	7–25	54	15–40
Швеція	99	79–81	60	75	75
Нідерланди	82	35	70–96	–	40–50
Німеччина	55–60	30	60	–	50–60

Примітка. Складено авторами за матеріалами [7]

У більшості розвинених капіталістичних країн кооперативи стали наймасовішою організацією селян. У Швеції, Данії, Норвегії, Фінляндії, Нідерландах, Японії кооперація охоплює повністю, у Франції та Німеччині щонайменше 80 % всіх сільських виробників. У країнах Європейського Союзу підтримка сільськогосподарських виробників здійснюється через регулювання та коригування цін за відносно невеликих прямих виплат, систему прямих субсидій та дотацій.

Підтримка сільськогосподарської галузі у країнах Європейського Союзу наведена у таблиці 2.

Табл. 2. Витрати сільського розвитку держав-членів ЄС в середньому за 2020–2024 рр.

Держави	Фінансування	
	млн євро	%
Усього	4339	100
Великобританія	154	3,5
Швеція	149	3,4
Фінляндія	290	6,7
Португалія	200	4,6
Австрія	423	9,7
Нідерланди	55	1,3
Люксембург	12	0,3
Італія	595	13,7
Ірландія	315	7,3
Франція	760	17,5
Іспанія	459	10,6
Греція	131	3,0
Німеччина	700	16,1
Данія	46	1,1
Бельгія	50	1,2

Примітка. Складено авторами за матеріалами [7]

Дані таблиці свідчать про участь держави у розвитку сільськогосподарського виробництва, у зазначених країнах за допомогою застосування пільгового кредитування. Незважаючи на те, що в цих країнах високий рівень виробництва сільськогосподарської продукції, держава надає підтримку для забезпечення продовольчої безпеки. Основний принцип пільгового кредитування – це часткова компенсація чинної відсоткової ставки з бюджетних коштів. Проте механізм його застосування окремих країнах змінюється залежно від конкретних умов.

У США та Канаді небанківські кредитні організації відіграють важливу роль в аграрному секторі. Наприклад, у США Система кредитування фермерів, що складається з державно-кредитних організацій, є основною організацією, яка надає кредити для агропромислового комплексу [7]. У США фермерам

видають кредити організації, зокрема Федеральна застава корпорація, Федеральна фондова компанія. Фермерська компанія надає кредити на лізинг. Також є компанія, яка забезпечує фінансову підтримку та допомагає системі кредитування нарощувати ефективність виробництва.

Міністерство сільського господарства США включає такі агентства:

- товарно-кредитна корпорація, що надає кредити на будівництво зерносховищ та інших аграрних об'єктів;
- адміністрація фермерського житла, яка видає кредити для придбання та будівництва ферм та житлових об'єктів для аграрних працівників;
- адміністрація сільської електрифікації, яка фінансує електрифікацію сільських районів та надає сільським мешканцям доступ до електроенергії.

У США Адміністрація у справах фермерства (АДФ) була створена у 1970-х роках для підтримки та розвитку сільського господарства. АДФ управляє програмами кредитування фермерів, розподіляє довгострокові та короткострокові кредити, надає фінансову підтримку фермерам у разі фінансових труднощів. АДФ видає кредити фермерам терміном 1–15 років. Молоді фермери, які тільки-но починають свою діяльність, можуть отримати підтримку у вигляді кредитів на розвиток свого господарства. Якщо фермер може погасити отриманий кредит, то до 90 % суми кредиту може бути відшкодовано за рахунок коштів американського уряду. Нині АДФ співпрацює з 90 сільськогосподарськими асоціаціями та 5 банками для надання кредитів фермерам та сільським мешканцям на загальну суму понад 160 млрд доларів.

У Канаді державна підтримка сільського господарства здійснюється через Фермерську кредитну корпорацію (ФКК), створену 1959 р. Ця корпорація надає довгострокові кредити на придбання необхідних активів, таких як земля, обладнання, сільськогосподарські машини та худобу. Кредити видаються на строк від 10 до 30 років, при цьому сума кредиту залежить від фінансового стану позичальника. У Японії фінансовим інститутом підтримки сільського та лісового господарства є Центральний кооперативний банк. Основне завдання його діяльності полягає у взаємному фінансуванні членів, і тому кооперативні кредити мають короткостроковий характер. Державна корпорація фінансування сільського, лісового та рибного господарства є інститутом, який здійснює довгострокове кредитування у межах урядових програм.

Для більшості розвинутих країн характерний розвиток кооперативів. Кооперацією охоплено 100 % сільськогосподарських товаровиробників у таких країнах, як Данія, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Фінляндія, Японія, 86 % – у таких країнах, як Франція та Німеччина [7].

В Індії функціонує Національний банк для сільського господарства та сільського розвитку, який фінансує сільське господарство та сільську промисловість рефінансуванням кредиту, наданого іншими кредитними організаціями і комерційними банками, зокрема: Резервним банком Індії, кооперативними банками, земельними банками розвитку (іпотечними кооперативними банками). Банк здійснює функцію регулювання та контролю, інспектує регіональні сільські банки та кооперативні банки, дає рекомендації з питань відкриття ними нових відділень. В Індії діє державно-кооперативна

система кредиту, яка видає кредити на розвиток сільського господарства тільки довгострокового характеру. Через цю систему спрямовується приблизно половина загального кредитування сільського господарства та суміжних видів діяльності у сільській місцевості. Система представлена 20 кооперативними банками сільськогосподарського розвитку у штатах та 2841 земельним банком на районному рівні. Держава, будучи головним кредитором кооперативних товариств та кооперативних банків, приймає участь у пайовому капіталі цих структур, тим самим використовує їх для державного фінансування сільського господарства.

У Бразилії в 2003–2010 рр. реалізовувалась програма PRONAF (Національна програма з розвитку приватного сільського господарства) надання кредитів за низькими, заздалегідь зафіксованими ставками виключно фермерським господарствам, причому близько 60 % операцій відбувалося за участю незаможних сільських сімей, понад 700 тис. фермерів. Обсяг коштів, що виділяється на ці кредити, суттєво збільшується: починаючи з 2,4 млрд. реалів (891,9 млн. доларів США) у сезон 2009–2010 років до 17 млрд. реалів (9,7 млрд. доларів США) – у сільськогосподарський сезон 2021–2022 рр., при тому що відсоткові ставки знижувалися. Річний дохід селян є критерієм надання кредиту. Ці умови повинні сприяти підвищенню диверсифікації виробництва, оптимізованого для місцевих умов.

У практиці кредитних установ умови кредитування визначаються під час переговорів між банком і позичальником з урахуванням аналізу діяльності позичальника. На кредитні ресурси використовуються змінна, фіксована та змінна з фіксованим терміном відсоткові ставки. Розмір відсотка регулюється і піддається коригуванню залежно від умов, що склалися на фінансовому ринку (табл. 3).

Табл. 3. Середньорічні відсоткові ставки за кредитами

Країни	Рік								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Австралія	9,06	9,41	8,20	8,91	6,02	7,28	7,74	6,98	6,18
Бразилія	55,38	50,81	43,72	47,25	44,65	39,99	43,88	36,64	27,39
Індія	10,75	11,19	13,02	13,31	12,19	8,33	10,17	10,60	10,29
Канада	4,42	5,81	6,10	4,73	2,40	2,60	3,00	3,00	3,00
Китай	5,58	6,12	7,47	5,31	5,31	5,81	6,56	6,00	6,00
США	6,19	7,96	8,05	5,09	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25
Країни ЄС									
Угорщина	8,54	8,08	9,09	10,18	11,04	7,59	8,32	9,00	6,30
Італія	5,31	5,62	6,33	6,84	4,76	4,03	4,59	5,22	5,14
Нідерланди	2,77	3,54	4,60	4,60	1,98	1,75	2,00	...	...
Великобританія	4,65	4,65	5,52	4,63	0,63	0,50	0,50	0,50	0,50
Нідерланди	2,77	3,54	4,60	4,60	1,98	1,75	2,00	1,62	...
Хорватія	11,19	9,93	9,33	10,06	11,55	10,37	9,68	9,48	9,24
Чехія	5,77	5,59	5,78	6,25	5,98	5,88	5,71	5,40	4,96

Примітка. Складено авторами за матеріалами [8]

За фіксованої відсоткової ставці виплачується відсоток, який визначається залежно від рівня інфляції. Змінна відсоткова ставка, що має фіксований термін, може бути застосована при довгостроковому кредитуванні (кожен етап кредитування характеризується своєю відсотковою ставкою). Відсоткові ставки країнами значно різняться, оскільки залежить від економічної ситуації у окремій країні.

Висновки. Дослідження зарубіжного досвіду кредитування сільського господарства показало, що країни світу застосовують різні моделі фінансової підтримки аграрного сектору, які поєднують ринкові механізми та державне регулювання. Встановлено, що ключовими інституціями кредитного забезпечення є кооперативні та спеціалізовані банки, небанківські фінансові організації та державні агенції підтримки.

Узагальнення міжнародних практик дало змогу виокремити основні моделі аграрного кредитування: кооперативну (Німеччина, Польща, Франція, Японія), небанківську (США, Канада), спеціалізовано-банківську (Нідерланди, Індія) та комерційно-банківську, що функціонує за умов державних гарантій і субсидування (Австрія, Бразилія, Велика Британія, Китай). Незважаючи на їх відмінності, усі моделі спрямовані на забезпечення доступності фінансових ресурсів для аграріїв та зниження кредитних ризиків.

Загальною тенденцією для більшості країн є визнання кредитування пріоритетним інструментом підтримки аграрного сектору та активна участь держави у формуванні сприятливого кредитного середовища. Використання світового досвіду може слугувати основою для вдосконалення вітчизняної системи аграрного кредитування, розвитку інструментів довгострокового фінансування та підвищення стійкості й конкурентоспроможності українського агробізнесу.

Література:

1. Кундицький О. О., Чопко Н. С. Зарубіжний досвід кредитування підприємств аграрного сектора України. [Електронний ресурс]. URL: <https://files.core.ac.uk/download/pdf/14715504.pdf>. (дата звернення : 10.11.2025).
2. Підтримка фермерів грантами та переміщення господарств у Нідерландах. [Електронний ресурс]. URL: <https://meatnews.com.ua/top/7789/pidtrymka-fermeriv-grantamy> (дата звернення : 12.11.2025).
3. Рудич О. О., Зубченко В. В. Зарубіжний досвід фінансування та кредитування сільського господарства. [Електронний ресурс]. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/122101> (дата звернення: 12.11.2025).
4. Онікієнко О. В. Зарубіжний досвід кредитування аграрного сектору [Електронний ресурс]. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer32/1040.pdf>. (дата звернення: 14.10.2025).
5. Фаюра Н. Д. Особливості банківського кредитування підприємств АПК. *Збірник наукових праць ВНАУ, Серія Економічні науки*. 2012. № 2 (64). С. 184–188.

6. Guinnane T. W. *The Lending Practices of German Agricultural Credit Cooperatives* : Working paper. 1993. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/160621/1/cdp699.pdf> (дата звернення: 20.11.2025).

7. Bijman J., Iliopoulos C., Poppe K., Heneghan A., Hanisch M., Wijnands J. *The Role of Cooperatives in the Agri-Food Industry*. [Електронний ресурс]. URL: https://www.researchgate.net/publication/295647435_Vertical_Markets_and_Cooperative_Hierarchies_The_Role_of_Cooperatives_in_the_Agri-Food_Industry (дата звернення: 20.11.2025).

8. Feyen E., Zuccardi Huertas I. *Bank Lending Rates and Spreads in EMDEs: Evolution, Drivers, and Policies*. World Bank Policy Research Working Paper № 9392. Washington, D.C., 2020. [Електронний ресурс]. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/45396792-414e-55d7-999d-93ef60a0e3c3/content> (дата звернення: 20.11.2025).

References:

1. Kundytskyi, O. O., & Chopko, N. S. (2025). *Foreign experience in lending to enterprises of the agrarian sector of Ukraine* [Electronic resource]. Retrieved November 10, 2025, from <https://files.core.ac.uk/download/pdf/14715504.pdf> [in Ukrainian].

2. MeatNews. (2025). *Support for farmers through grants and relocation of farms in the Netherlands* [Electronic resource]. Retrieved November 12, 2025, from <https://meatnews.com.ua/top/7789/pidtrymka-fermeriv-grantamy> [in Ukrainian].

3. Rudych, O. O., & Zubchenko, V. V. (2025). *Foreign experience of financing and lending to agriculture* [Electronic resource]. Retrieved November 12, 2025, from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/122101> [in Ukrainian].

4. Onikienko, O. V. (2025). *Foreign experience in agricultural sector lending* [Electronic resource]. Retrieved October 14, 2025, from <http://www.sworld.com.ua/konfer32/1040.pdf> [in Ukrainian].

5. Faiura, N. D. (2012). Features of bank lending to agrarian enterprises. *Collection of Scientific Works of VNAU. Economic Sciences Series*, 2, 184–188. (in Ukrainian).

6. Guinnane, T. W. (1993). *The lending practices of German agricultural credit cooperatives* [Electronic resource]. Retrieved November 20, 2025, from <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/160621/1/cdp699.pdf>

7. Bijman, J., Iliopoulos, C., Poppe, K., Heneghan, A., Hanisch, M., & Wijnands, J. (Eds.). (n.d.). *The role of cooperatives in the agri-food industry* [Electronic resource]. Retrieved November 20, 2025, from https://www.researchgate.net/publication/295647435_Vertical_Markets_and_Cooperative_Hierarchies_The_Role_of_Cooperatives_in_the_Agri-Food_Industry

8. Feyen, E., & Zuccardi Huertas, I. (2020). *Bank lending rates and spreads in EMDEs: Evolution, drivers, and policies* (World Bank Policy Research Working Paper No. 9392) [Electronic resource]. Retrieved November 20, 2025, from

Annotation

Bechko P. K., Melnyk K. M., Kolotukha S. M., Lysa N. V.

Foreign experience of creditation to agricultural business entities and its adaptation into domestic practice

The article provides a comprehensive analysis of foreign experience in agricultural crediting and identifies key trends in the development of financial support systems for agricultural producers in various countries. The study highlights the specific features of credit mechanisms functioning in economically developed states as well as in countries that are currently transforming their financial systems in accordance with modern global requirements. Special attention is paid to the role of specialized and cooperative banks, which ensure broad access of farmers to financial resources and contribute to the stable development of agricultural production. The article examines credit models used in the European Union, North America, and the Asia-Pacific region, where market instruments are effectively combined with active governmental programs aimed at stimulating investment activity within the agricultural sector.

It is established that the most significant components of effective agricultural credit systems include state guarantees, subsidized interest rates, the development of long-term financing institutions, and structured cooperative forms. The research shows that in most countries, government policy is aimed at minimizing credit risks, expanding access to finance for small and medium-sized producers, and enhancing the competitiveness of the agricultural sector. The study identifies tools that may be adapted for implementation in Ukraine, particularly mechanisms of concessional lending, agricultural guarantee funds, investment project support, and strengthening the role of non-banking financial institutions. The findings provide a basis for improving the credit support system of Ukraine's agricultural sector, contributing to financial stability, innovative development, and increased competitiveness on both domestic and international markets.

Key words: *agricultural lending, foreign experience, agriculture, cooperative banks, state support, soft loan.*